

4. Бурлуцька Г.М. Оцінка впливу адміністрування податків на ефективність системи оподаткування кредитно-фінансових установ і організацій / Г.М. Бурлуцька, А.В. Ломакін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://taxation.lg.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=94%3A2010-11-10-12-06-05&catid=41%3Ascientific-conference&Itemid=69.
5. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1. / редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. – 864 с.
6. Жалинский Ф.Э. Эффективность профилактики преступлений и криминологическая информация / Ф.Э. Жалинский, М.В. Костицкий. – Львов: Вища школа. Изд-во при Львов. ун-те, 1980. – 212 с.
7. Максименко А.В. Позиція України під призвою міжнародного податкового адміністрування / А.В. Максименко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer26/782.pdf>.
8. Олейнікова Л. Проблеми визначення фіскальної та економічної результативності податкового адміністрування в Україні / Л. Олейнікова // Економічний вісник університету. – 2009. – Вип. 12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/.
9. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: моногр. / П.В. Мельник та ін.; ред. З.С. Варналій; ДПАУ, НУ ДПС України, Н.-д. центр з пробл. опод. К.: Знання України, 2008. – 675 с.
10. Проскура К. До питання методики оцінювання ефективності податкового адміністрування / К. Проскура // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9 (1). – С. 38–43.
11. Проскура К.П. Комплексне оцінювання ефективності податкового адміністрування в Україні / К.П. Проскура // Економічний аналіз. 2013. – Том 14. – № 1. – С. 330–340.
12. Райзберг Б. Современный экономический словарь / Б. Райзберг, Л. Лозовский, Е. Стародубцева. – М.: Инфра-М, 1996. – 496 с.
13. Степанова Д. Соціально-економічні ефекти адміністрування податків в Україні / Д. Степанова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 6. – С. 815–819.
14. Чернякова Т.М. Критерії ефективності процесу податкового адміністрування / Т.М. Чернякова // Часопис економічних реформ. – 2011. – № 3. – С. 34–38.
15. Швабій К.І. Ефективність адміністрування податків в країні: методологія та аналіз / К.І. Швабій // Фінансова система країни: Збірн. наук. праць. – Острог: Вид-во НаУ «Острозька академія», 2007. – Вип. 9. – Ч. 3 – С. 520–527.

**Городиська Галина Богданівна, головний казначей ГУДКСУ
в Тернопільській обл.**

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТУ

У сучасних умовах фінансово-економічної кризи, рецесії, значних валютних коливань, а також прямих загроз національній (і, в тому числі, фінансовій) безпеці країни, надзвичайно важливим є забезпечення надійності та стабільності виконання основного

фінансового плану – Державного бюджету України. Даний процес є складним та багатограним, а визначальну роль у ньому відіграє Державна казначейська служба України (ДКСУ). Державне казначейство України – центральний орган виконавчої влади, що

здійснює касове виконання державного бюджету.

Сьогодні цей спеціальний державний фінансовий орган є одним із елементів повноцінної казначейської системи – дієвого інструменту державної та регіональної фінансової політики, що сприяє реалізації норм Бюджетного кодексу України та закону про державний бюджет на відповідний рік і застосуванню єдиних підходів і вимог до виконання бюджетів і складання звітності. Результатом роботи Казначейства є, найперше, створення відкритої, прозорої та доступної для органів державної виконавчої влади й місцевого самоврядування бази даних про виконання бюджетів, що діє в режимі реального часу та дає змогу приймати виважені управлінські рішення на політичному рівні.

При цьому, варто відмітити, що перспективи вдосконалення процесу казначейського обслуговування бюджетів ще не вичерпані.

Аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок, що теоретичні та інституціональні питання процесу виконання бюджетів органами казначейської служби, напрями його вдосконалення та модернізації досліджувалися такими науковцями як, зокрема, С.О. Булгакова, О.І. Барановський, І.З. Сторонянська, О.Д. Василик, О.А. Біттер, К.В. Павлюк, О.С. Даневич, О.Ю. Демидов, П.М. Боровик, В.Г. Дем'янишин, І.К. Дрозд, Я.Я. Дьяченко, Т.П. Загорська, Е.І. Курганська, Ю.В. Пасічник, С.Е. Прокоф'єв, В.І. Ракитський, А.В. Панкевич, Н.І. Сушко, Б.Н. Терябиленко, О.О. Чечуліна,

С.І. Юрій, В.І. Стоян, Р.Т. Макуцький та іншими.

Але і на сьогодні залишається відкритими і не дослідженими низка дискусійних питань. Тобто яка різниця між поняттями: «обслуговування бюджету», «виконання бюджету» і «касового виконання бюджету», про сучасну роль органів казначейства в цих процесах, про підходи до оцінки ефективності казначейської системи, чинників і ризиків, що впливають на неї. Не до кінця вивчені, а тому потребують досліджень потенційні можливості використання міжнародної практики казначейського обслуговування бюджетів. Крім цього є нагальна потреба в подальших дослідженнях та вдосконаленні практичних підходів та методиці аналізу виконання бюджету, шляхах покращення касового планування грошових потоків, в удосконаленні внутрішнього казначейського контролю, а також у реформуванні інформаційної системи.

Проблематика поняття касового виконання бюджету часто озвучувалася в науковій літературі в різні часи. М.К. Шерменев розглядав касове виконання бюджету як організацію і проведення розрахунково-касових операцій по виконанню бюджету. Згідно його досліджень, розрахунково-касові операції включають прийом грошових коштів, які надходять як доходи бюджету, їхнє зарахування на рахунки, ведення обліку, а також оплата видатків шляхом виділення коштів бюджету з відповідних рахунків [1, с. 114].

Актуальне на сьогоднішній день законодавство в бюджетній сфері не містить чіткої різниці у поняттях «виконання бюджету» і «касове виконання

бюджету». В Бюджетному кодексі України немає окремо визначеного поняття «касове виконання бюджету». Описано лише загальний порядок здійснення даного процесу [2].

Професор В.П. Кудряшов зазначає, що «касове обслуговування бюджетів включає одержання, зберігання та видачу коштів у процесі виконання бюджету. У світовій практиці використовують три основні системи касового обслуговування державного бюджету: казначейську, банківську і змішану (казначейсько-банківську)» [3, с. 217].

Окрім цього, низка вчених і сьогодні вважають, що переведення касового обслуговування бюджетів до компетенції органів казначейства було недоречним. Серед аргументів такої позиції найчастіше називаються:

- додаткові адміністративні затрати на організацію виконання казначейських функцій;

- дублювання певних функцій, зокрема, в частині контролю (при цьому, в чинній редакції Бюджетного кодексу повноваження різних органів бюджетного контролю чітко розмежовані);

- зниження якості контролю за цільовим використанням бюджетних коштів у зв'язку із формальним ставленням до цього представників органів казначейської служби (контроль здійснюється головним чином на предмет наявності відповідної статті в кошторисі, відповідності витрат по даній статті, а не економічне обґрунтування доцільності проведення такого роду видатків конкретною установою).

Варто зазначити, що і сьогодні серед науковців триває дискусія про необхідність існування казначейства як

окремого органу, про його роль в процесі бюджетного менеджменту, а також про проблеми модернізації організаційної структури, методологічних та технологічних процесів казначейської системи виконання бюджетів.

Адже після введення казначейської системи виконання бюджетів відбулися зміни і у взаємовідносинах між учасниками бюджетного процесу. До цього усі фінансові ресурси одержувачів бюджетних коштів знаходилися у великій кількості комерційних банків при банківській системі, в той час, як при казначейській системі вони зосереджені в руках єдиного органу, який є відповідальним за їх збереження, а також забезпечує можливість контролю державою за прийнятими до оплати з державного бюджету грошовими зобов'язаннями бюджетних установ. Казначейство України не лише виконує весь комплекс завдань, пов'язаних із касовим виконанням бюджетів усіх рівнів і ефективним управлінням бюджетними коштами, а й упорядковує використання державних коштів, концентрує їх на найважливіших напрямках соціального та економічного розвитку суспільства. Завдяки переходу від відомчого фінансування до оплати рахунків інформація про виконання державного бюджету сконцентрована в системі казначейства у принципово ширшому та прозорішому вигляді, доступ до неї став значно простішим, що дозволяє контролювати бюджетні видатки на всіх стадіях виконання державного бюджету.

Слід відмітити, що для забезпечення ефективної діяльності ДКС України на фінансовому ринку необхідно

вносити зміни та поправки до Бюджетного кодексу й законодавчо – нормативних документів які регламентують діяльність фінансового ринку і бюджетної сфери, з дотриманням міжнародних принципів та вимог щодо протікання бюджетного процесу. Переймаючи зарубіжний досвід казначейського обслуговування, необхідно глибоко осмислити й науково обґрунтувати до-

цільність його використання у вітчизняній практиці з урахуванням особливостей української економіки.

В даний час роль Державної казначейської служби України суттєво підвищується. Пріоритетом діяльності даних органів є удосконалення методів фінансового контролю і попередження неефективного та нецільового використання видатків бюджетів усіх рівнів.

Література:

1. Государственный бюджет СССР: учеб. для вузов по спец. «Финансы и кредит» / М.К. Шерменев, П.С. Никольский, Ю.А. Вавилов и др. ; под ред. М.К. Шерменева. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Финансы, 1978. – 408 с.
2. Бюджетний кодекс України. Прийнятий ВРУ 8 липня 2010 р. – К.: Істина, 2010. – 126 с.
3. Кудряшов В.П. Курс фінансів: навч. посіб. / В.П. Кудряшов. – К.: Знання, 2008. – 431 с.

Гребеняк Руслан Богданович, *головний державний інспектор сектора провадження у справах про порушення митних правил відділу боротьби з митними правопорушеннями Тернопільської митниці ДФС*

СКЛАДАННЯ ПРОТОКОЛУ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ: НЕДОСКОНАЛІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВИРІШЕННЯ

Державна митна політика є складовою державної економічної політики та на сучасному етапі розвитку Української держави включає в себе, зокрема, систему принципів та напрямів її діяльності у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки. Як передбачено частиною першою ст. 6 Митного кодексу України забезпечення та реалізація митних інтересів України досягається шляхом здійснення державної митної справи, складовою якої є боротьба з порушеннями митних правил.

Ефективність боротьби з порушеннями митних правил як частини право-

застосовної діяльності митниці, що полягає у попередженні, виявленні та припиненні таких правопорушень, значною мірою визначає стан митної безпеки держави, рівень захищеності її митних інтересів у сфері зовнішньоекономічної діяльності від протиправних посягань зі сторони недобросовісних учасників ринку. Зміст правоохоронної функції митниці полягає не лише у попередженні та виявленні протиправних схем в ухиленні від оподаткування недобросовісних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при переміщенні товарів митною територією України (заниження бази оподаткування – ціни